

29.1.2007

Dnro 2057/4/06

Ratkaisija: Oikeusasiamies Riitta-Leena Paunio

Esittelijä: Oikeusasiamiehensihteeri Anne Kumpula

VIIVÄSTYS TOIMEENTULOTUKIPÄÄTÖSTEN KÄSITTELYSSÄ

1

KANTELU

Kantelija pyysi eduskunnan oikeusasiamiestä tutkimaan Järvenpään sosiaali- ja terveysviraston menettelyä häntä ja entistä puolisoaan koskevissa toimeentulotukiasioissa. Kantelijan mielestä hänen kantelussaan tarkoitetut toimeentulotukipäätökset olivat virheellisiä. Lisäksi hän kertoi, että toimeentulotukiasioiden käsittely oli kestänyt pitkään.

- - -

3

RATKAISU

Katson, että Järvenpään kaupungin sosiaali- ja terveyslautakunta oli toiminut virheellisesti, kun se ei ollut huolehtinut kantelijan vireille panemien toimeentulotukiasioiden viivytyksettömästä käsittelystä. Perustelen ratkaisuni seuraavasti.

3.1

Toimeentulotuesta annettujen päätösten sisältö

Vakiintuneen käytännön mukaan oikeusasiamies ei puutu sellaiseen asiaan, jossa muutoksenhaku on kesken tai johon voi vielä hakea muutosta.

Helsingin hallinto-oikeudesta saadun tiedon mukaan kantelijan tekemässä kantelussa tarkoitettuja toimeentulotukipäätöksiä koskevat valitukset olivat tammikuussa edelleen vireillä hallinto-oikeudessa. Kantelijalla on myös mahdollisuus hakea hallinto-oikeuden antamiin päätöksiin muutosta korkeimmalta hallinto-oikeudelta, mikäli korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Kiinnitän muutoinkin huomiota siihen, että oikeusasiamies ei voi muuttaa tai kumota tuomioistuinten tai muiden viranomaisten ratkaisuja.

3.2

Viranhaltijapäätösten viivästyminen

Toimeentulotukilain 14 §:n 4 momentin mukaan toimeentulotukiasiat on käsiteltävä kunnassa viivytyksettä. Laissa ei ole aikarajaa viivytyksettömälle

käsittelylle, vaikkakin lain valmisteluasiakirjoissa pidettiin korkeintaan viikkoa sellaisena ohjeellisena aikana, jonka kuluessa toimeentulotukiasia tulisi ottaa käsiteltäväksi.

Perustuslain 19 §:n 1 momentin mukaan jokaisella, joka ei kykene hankkimaan ihmisarvoisen elämän edellyttämää turvaa, on oikeus välttämättömään toimeentuloon ja huolenpitoon. Toimeentulotuki on tätä perustuslaissa taattua oikeutta turvaava keskeinen rahaetus.

Olen useissa kanteluratkaisuissani todennut, että toimeentulotukihakemus tulisi ottaa käsittelyyn lähtökohtaisesti korkeintaan viikon kuluessa sen saapumisesta. Sellaisissa tapauksissa, joissa päätöksen tekeminen ei edellytä lisäselvityksiä, hakemus tulisi mielestäni myös ratkaista lähtökohtaisesti viikon kuluessa. Niissä tapauksissa, joissa päätöksen tekeminen edellyttää lisäselvityksiä, niitä tulisi pyytää tai hankkia lähtökohtaisesti viimeistään viikon kuluessa ja tehdä päätös välittömästi tarpeellisten selvitysten saavuttua.

Kantelijan 4.5.2006 jättämän hakemuksen johdosta annettiin ratkaisu 19.5.2006 eli hakemuksen käsittely kesti kaksi viikkoa, kuten myös kahden muun kantelijan jättämän hakemuksen käsittely. Käytettävissäni olevista asiakirjoista ei ilmennyt, että asioiden käsittely olisi edellyttänyt lisäselvityksiä.

Järvenpään kaupungin sosiaali- ja terveyslautakunnan yksilöasiainjaoston antaman selvityksen mukaan kaupungin aikuissosiaalityön yksikössä oli tapahtuma-aikaan huhti–toukokuussa 2006 poikkeuksellisen monta yhtäaikaista sairauslomaa. Jaoston selvityksessä todettiin, että sosiaali- ja terveystoimen linjausten mukaisesti sairauslomien ajaksi ei pääsääntöisesti palkata sijaisia.

Näkemykseni mukaan henkilöstön vuosi- tai sairauslomat eivät ole hyväksyttäviä perusteita toimeentulotukihakemusten käsittelyn viivymiselle, vaan kunnan on varauduttava henkilöstön poissaoloihin etukäteen riittävillä sijais- ja muilla järjestelyillä.

Asiassa ei siis ole mielestäni esitetty hyväksyttävää syytä siihen, että toimeentulotukiasioiden käsittely oli viivästynyt. Hakemuksia ei näin ollen ollut käsitelty toimeentulotukilaisissa säädetyllä tavalla viivytyksettä.

3.3

Toimeentulotukipäätösten käsittelyn viivästyminen yksilöasiainjaostossa

Kantelija haki edellä tarkoitettuihin päätöksiin muutosta Järvenpään kaupungin sosiaali- ja terveyslautakunnan yksilöasiainjaostolta. Viranhaltijapäätösten käsittely oli kestänyt jaostossa jopa lähes neljä kuukautta.

Toimeentulotuesta annetun lain säännös toimeentulotukiasioiden viivytyksettömästä käsittelystä koskee myös oikaisuvaatimuksen käsittelyä. Myös sosiaalihuoltoasetuksen 16 §:n 2 momentin mukaan sosiaalilautakunnan tai vastaavan kunnan toimielimen on käsiteltävä sosiaalihuoltolain 45 §:ssä tarkoitetut oikaisuvaatimukset kiireellisesti. Hallintolain 23 § edellyttää kaikkien asioiden käsittelyä ilman aiheetonta viivytystä.

Oikaisuvaatimuksen pitkä käsittelyaika vaarantaa oikeusturvaa myös sillä tavoin, että se viivästyttää mahdollista valitusoikeuden käyttämistä hallinto-oikeudessa.

Sosiaali- ja terveyslautakunnan yksilöasiainjaoston antaman selvityksen mukaan jaosto oli kokoontunut kantelijan 2.5.2006 tekemän oikaisuvaatimuksen jälkeen 17.5.2006, 21.6.2006 ja 31.8.2006.

Jaostoon menevien asioiden on Järvenpäässä noudatetun käytännön mukaisesti oltava valmistelusihteerillä kahdeksan päivää ennen jaoston kokousta. Johtavan sosiaalityöntekijän on tätä ennen tarkistettava oikaisuvaatimuksen alaisen päätöksen oikeellisuus. Jaoston selvityksen mukaan asian valmistelu 17.5.2006 pidettyyn kokoukseen ei ollut normaalimenettelyn mukaisesti mahdollista. Asioiden valmistelu 21.6.2006 pidettyyn kokoukseen viivästyi valmistelevien viranhaltijoiden vuosilomien takia, koska vuosiloman sijaisia ei Järvenpäässä palkata hallintoon tai sosiaalityöhön. Näin ollen kantelijan oikaisuvaatimuksen johdosta annettiin ratkaisu vasta 31.8.2006 pidetyssä kokouksessa, eli asian käsittely kesti lähes neljä kuukautta.

Kuten edellä totesin, henkilöstön vuosilomat eivät ole hyväksyttävä peruste toimeentulotukiasioiden käsittelyn viipymiselle, vaan kunnassa on varauduttava tällaisiin ennalta tiedettyihin poissaoloihin.

Viranhaltijapäätösten 19.5.2006 ja 14.6.2005 johdosta tehtyjen oikaisuvaatimusten pitkään käsittelyaikaan sosiaali- ja terveyslautakunnan yksilöasiainjaosto ei antanut selitystä. Asiakirjoista saatavan selvityksen mukaan viranhaltijapäätös, joka oli tehty 19.5.2006, käsiteltiin 31.8.2006 pidetyssä jaoston kokouksessa ja 14.6.2006 tehty päätös 4.10.2006 pidetyssä kokouksessa, eli käsittelyaika oli noin kolme kuukautta.

Koska toimeentulotuki on viimesijainen toimeentuloa turvaava etuus ja koska käytettävissäni olevista asiakirjoista ei ilmene erityistä syytä kantelijan oikaisuvaatimusten kuukausia kestäneille käsittelyajoille sosiaali- ja terveyslautakunnan yksilöjaostossa, pidän oikaisuvaatimusten käsittelyaikaa liian pitkänä. Saamani selvityksen perusteella en kuitenkaan katso asiassa käyneen ilmi seikkoja, jotka viittaisivat kenenkään yksittäisen viranhaltijan tahalliseen viivyttelyyn.

4

TOIMENPITEET

Saatan edellä kohdissa 3.2 ja 3.3 esittämäni käsityksen Järvenpään sosiaali- ja terveyslautakunnan menettelyn lainvastaisuudesta lautakunnan tietoon. Tässä tarkoituksessa lähetän lautakunnalle jäljennöksen tästä päätöksestäni.

Asia ei anna aiheutta muihin toimenpiteisiin.